

Norges Høyesterett - Dom - HR-2019-497-A

Instans	Norges Høyesterett – Dom
Dato	2019-03-12
Publisert	HR-2019-497-A
Stikkord	Strafferett. Uaktsom kjøring i alpinbakke.
Sammendrag	Høyesterett forkastet anken fra en gutt som var dømt til betinget fengsel i 18 dager for uaktsomt å ha kjørt på og skadet en jente i alpinbakken . Også anken over idømt oppreisningserstatning ble forkastet. Under et skolearrangement i Gautefall skisenter kjørte en 17 1/2 år gammel gutt på en 10 år gammel jente. Hun ble alvorlig skadet og vil få varig mén. Ulykken skjedde fordi gutten kjørte i svært høy hastighet over en uoversiktlig hengkant, og derfor ikke klarte å svinge unna jenta som befant seg i hengt. Høyesterett la til grunn at en alpinist må kjøre kontrollert og tilpasse kjøringen til forholdene slik at alpinisten ikke utsetter noen for unødige risiko. Ikke all u hensiktsmessig kjøring eller kjøring i høy fart vil være uforsvarlig, men i dette tilfellet innebar høy fart og manglende sikt at kjøringen var strafferettslig uaktsom, jf. straffeloven § 23. Lagmannsrettens flertall hadde derfor korrekt domfelt gutten for uaktsomt å ha påført jenta betydelig skade, jf. straffeloven § 280. Videre hadde lagmannsrettens flertall korrekt lagt til grunn at det forelå grov uaktsomhet i skadeserstatningsloven § 3-5s forstand, slik at vilkårene for å tilkjenne oppreisning etter denne bestemmelsen, sammenholdt med § 1-1, var oppfylt. Dommen gir generell veiledning for aktsomhetsnormen ved skikjøring, både i strafferettslig og erstatningsrettslig sammenheng. (Foreløpig sammendrag)
Saksgang	Nedre Telemark tingrett TNETE-2017-152292 – Agder lagmannsrett LA-2018-97151 – Høyesterett HR-2019-497-A, (sak nr. 18-176486STR-HRET), straffesak, anke over dom.
Parter	A (advokat Svein Kjetil Stallemo – til prøve) mot Påtalemyndigheten (statsadvokat Anders Mandal Funnemark) og B (advokat Tom Sørum).
Forfatter	Dommerne Berglund, Normann, Falch, kst. dommer Lindsetmo og dommer Indreberg.

Innholdsfortegnelse

Norges Høyesterett - Dom - HR-2019-497-A

Innholdsfortegnelse

- (1) Dommer **Berglund**: Saken gjelder spørsmål om en 17 ½ år gammel gutt opptrådte uaktsomt i strafferettslig forstand da han kjørte på og skadet en 10 år gammel jente i alpinbakken. Den reiser også spørsmål om vilkårene for å idømme oppreisningserstatning er til stede.
- (2) Onsdag 15. februar 2017 var A i **Gautefall Skisenter**s alpinanlegg i forbindelse med et **skolearrangement**. Han **gikk da i andre klasse på videregående skole**. A er en erfaren alpinist, men han hadde ikke tidligere vært i skianlegget på Gautefall. **På dagens andre tur i bakken kjørte han på den da 10 år gamle B fra Danmark**, som var på vinterferie i Norge. Hun og en jevnaldrende venninne deltok på skikurs med en instruktør fra skisenteret.
- (3) **Ulykken skjedde da A under kjøring i stor fart ikke klarte å svinge unna B, som sto et stykke ned i hengt hvor venninnen hadde falt. A traff B med stor kraft. Hun ble alvorlig skadet, og hun vil få varig mén.**
- (4) Statsadvokaten tok 23. juni 2017 ut **tiltale** mot A for uaktsomt å ha voldt betydelig skade på en annens kropp eller helse, jf. straffeloven § 280. **Grunnlaget** var som følger:
 «Onsdag 15. februar 2017 ca. kl. 11.20 i Gautefall Skisenter alpinanlegg i Drangedal, kjørte han slalom i uforsvarlig høy hastighet over et heng slik at han ikke i tide så B og kjørte på henne, med den følge at hun ble påført betydelige skader, bl.a. knust høyre lårbein, brudd i kne og skinneneben og måtte gjennomgå en rekke operasjoner. Det er uklart om hun vil få mén av skadene».
- (5) Ved Nedre Telemark tingretts dom 3. mai 2018 ble A dømt for forholdet. Domsslutningen lød:
 «1. A, født 0.0.1999, dømmes for overtredelse av straffeloven (2005) § 280 til fengsel i 30 – tretti – dager. Fullbyrding av straffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år jf. straffeloven (2005) § 34.
 2. A dømmes til å betale 75.000 – syttifemtusener – kroner i oppreisningserstatning til B, innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dommen.»
- (6) Tingrettens flertall la til grunn at As kjøring måtte anses som uaktsom. Flertallet la særlig vekt på hans høye fart i et uoversiktlig parti av bakken. Den samme begrunnelsen var bærende for at oppreisning ble tilkjent. Mindretallet mente det aktuelle hengt burde vært merket av skisenteret, og at ulykken skyldes en kortvarig uoppmerksomhet som ikke kunne lede til straff eller erstatningsansvar.
- (7) A anket bevisvurderingen under skyldspørsmålet og lovanvendelsen. Han begjærte også ny

behandling av det sivile kravet. Agder lagmannsrett avsa 12. oktober 2018 dom [LA-2018-97151]¹ med slik domsslutning:

- «1. A, født 0.0.1999, dommes for overtredelse av straffeloven § 280 til fengsel i 18 – atten – dager. Fengselsstraffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven § 34.
2. Tingrettens dom stadfæstes for så vidt gjelder avgjørelsen av det sivile kravet i domsslutningens punkt 2.»

- (8) Også lagmannsrettens dom er avsagt under dissens. Flertallet på fem dommere la til grunn at A hadde kjørt med for høy hastighet over hengkanten, og at kjøringen ga grunnlag for å idømme straff og oppreisning. Mindretallet på to dommere mente at det ikke kunne utelukkes at spesielle forhold på hengkanten hadde medvirket til at han mistet bakkekontakten, og viste til usikkerhet rundt farten samt at hengt ikke var merket. Etter mindretallets syn var ikke det subjektive vilkåret for å idømme straff oppfylt. Et mindretall på tre dommere mente også at det subjektive vilkåret for å idømme oppreisning ikke var oppfylt.
- (9) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Det er også begjært ny behandling av det sivile kravet.
- (10) Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 12. desember 2018 ble anken over lovanvendelsen tillatt fremmet. Anken over straffutmålingen ble ikke tillatt fremmet. Det ble gitt samtykke til ny behandling av erstatningskravet, men erstatningsbeløpets størrelse er ikke til prøving i Høyesterett, ettersom anken over det sivile kravet er begrenset til lovanvendelsen.
- (11) A har i korte trekk anført at lagmannsrettens flertall har lagt til grunn en for streng aktsomhetsnorm, og at kjøringen ikke fravek forsvarlig opptreden i bakken. Ulykken skyldes ekstraordinære omstendigheter knyttet til manglende merking av hengt, et uventet hopp og Bs plassering. Det er begjært ny behandling av det sivile kravet, under henvisning til at hans opptreden under enhver omstendighet ikke var grovt uaktsom.
- (12) Det er lagt ned slik påstand:

«Prinsipalt:

 1. A, født 0.0.1999, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 280.
 2. A, født 0.0.1999, frifinnes for oppreisningskravet.

Subsidiært:

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.»
- (13) **Påtalemyndigheten** har anført at domfellelsen er korrekt og lagt ned påstand om at anken over straffekravet forkastes.
- (14) **B** har anført at avgjørelsen av oppreisningskravet er riktig. Hun har lagt ned påstand om at anken over det sivile kravet forkastes.
- (15) **Alpinanleggenes Landsforening** har inngitt et skriftlig innlegg i saken etter analogi av tvisteloven § 15-8, hvor foreningen har gitt generelle opplysninger den mener er av betydning ved aktsomhetsbedømmelsen i alpinanlegg.
- (16) **Mitt syn på saken**
- (17) Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.
- (18) **Innledningsvis nevner jeg at ferdse i alpinbakkene ikke er særskilt lovregulert.** Det er derfor **de alminnelige bestemmelsene i straffeloven og skadeserstatningsloven som kommer til anvendelse.** De sentrale spørsmålene i saken er om lagmannsretten har lagt til grunn en for streng aktsomhetsnorm for alpinister ved forståelsen av både uaktsomhetskravet i straffeloven § 280 og vilkåret om grov uaktsomhet i skadeserstatningsloven § 3-5 om oppreisningserstatning.
- (19) Alpin skikjøring er i dag en folkesport, som finner sted over hele landet. Alpinanleggenes Landsforening har opplyst at det i sesongen 2017/2018 ble registrert mer enn sju millioner betalte skidager i norske alpinanlegg. Det totale antallet skidager er omtrent ti prosent høyere, fordi barn med hjelm kjører gratis i mange anlegg.
- (20) Den omfattende aktiviteten og karakteren av den stiller strenge krav til de kommersielle aktørene, og deler av bransjen, som drift av skitrekk, er forskriftsregulert. Det ligger likevel i alpinsportens natur at det alltid vil være viss risiko ved kjøringen, både for skiløperen og ved påkjørsler. Skadepotensialet ved uhell er betydelig. De fleste skader i alpinbakken er selvforskyldt, slik at skadepotensialet først og fremst knytter seg til egen adferd.
- (21) **I det følgende ser jeg først på hva som skal til for at en alpinist kan straffes for sin kjøring,** nærmere bestemt hvordan aktsomhetsnormen i straffeloven er å forstå på dette livsområdet.
- (22) Etter straffeloven § 280 kan «den som uaktsomt volder betydelig skade på en annens kropp eller helse» straffes med fengsel i inntil tre år.
- (23) Straffbar uaktsomhet er definert i straffeloven § 23, hvor første ledd lyder:

«Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, og som ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides, er uaktsom.»

- (24) Det fremgår at **to vilkår må være oppfylt for at det skal foreligge uaktsomhet. For det første må handlingen objektivt sett fravike det som er «forsvarlig opptreden» på det aktuelle livsområdet. For det andre må det ut fra gjerningspersonens egne forutsetninger være grunnlag for bebreidelse.** Første ledd i straffeloven § 23 viderefører tidligere ulovfestet rett.
- (25) Ved fastleggelsen av normen for hva som er forsvarlig opptreden, er det av særlig interesse å se hen til om det foreligger lovgivning, forskrifter, sedvane eller rettspraksis på området, jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) Om lov om straff, side 426. Som nevnt er ikke alminnelig ferdsel i alpinbakkene særskilt regulert, men **det internasjonale skiforbundet, FIS, har utarbeidet ti generelle adferdsregler for alpint og snowboard**, som jeg kommer tilbake til.
- (26) Det fremgår av forarbeidene at **ved vurderingen av hvilke krav som må stilles til en forsvarlig opptreden, vil også alvoret i situasjonen, skadepotensialet, interessene som er truet og handlingsalternativene være av betydning**, jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 426. Videre kan visse situasjoner påkalle en særlig aktpågivenhet. **I alpint vil dette typisk være tilfellet ved kjøring i uoversiktlige partier, under vanskelige kjøreforhold og med mange mennesker i bakken, som har ulikt ferdighetsnivå.**
- (27) **Ved vurderingen av om det foreligger et avvik fra forsvarlig opptreden, må det ved alpinkjøring – som på andre livsområder – ses hen til «hva en alminnelig fornuftig og samvittighetsfull person ville gjort i en tilsvarende situasjon.»**, jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 426. I dette ligger det blant annet at et ubetydelig avvik fra normen ikke er straffbart. Dersom alpinisten i et kortvarig øyeblikk har feilfordelt oppmerksomheten eller andre kjørere har utvist ekstraordinær adferd av betydning for hendelsen, vil det normalt ikke foreligge straffbar uaktsomhet.
- (28) Jeg tilføyer at **vurderingen som skal foretas er objektiv, og utøverens egen oppfatning av forsvarligheten er derfor ikke avgjørende.**
- (29) Det er lite rettspraksis knyttet til alpinkjøring, men i avgjørelsen inntatt i Rt-1989-1372, ble en 15 ½ år gammel gutt domfelt for å ha kjørt på et yngre barn i alpinbakken. Avgjørelsen oppstiller ingen norm for aktsom opptreden, og den ligger forut for Norges ratifisering av barnekonvensjonen og vedtakelsen av Grunnloven § 104 om barnets beste.
- (30) Det fremgår av Rt-2000-1991 og Rt-2001-1221, Alpinbakke I og II om ansvar for alpinanlegg, at **det må kreves en høy grad av aktsomhet hos alpinister.** Jeg er enig i dette rettslige utgangspunktet, men finner det likevel nødvendig å utdype hva forsvarlig opptreden i alpinbakken innebærer. De to avgjørelsene gjaldt for øvrig erstatningsrettslige spørsmål, hvor terskelen for alminnelig uaktsomhet er lavere enn i strafferetten, jf. Rt-2013-312 om snørydding på tak, avsnitt 15.
- (31) Som nevnt **har FIS utarbeidet regler om «alpinvet».** Disse bestemmelsene gir anvisning på hvordan alpine skiløpere og snowboardere skal forholde seg i bakken. Av det skriftlige innlegget fra Alpinanleggenes Landsforening fremgår det at reglene er tilnærmet like i alle land, og at de gir uttrykk for en felles internasjonal standard for aktsom ferdsel i alpinanlegg. Reglene har vært uforandret i rundt 50 år, og er slått opp i alpinanleggene – gjerne ved heisen. Jeg tilføyer at det ikke er tvilsomt at reglene er allment kjent blant alpinister.
- (32) De første seks reglene er av særlig interesse for handlingsnormen, og lyder som følger:
 «1. ANSVAR FOR Å UNNGÅ SKADE
 Du må forholde deg slik at du ikke skader deg selv eller andre.
 2. AVPASS FARTEN ETTER FORHOLDENE
 Du må kjøre kontrollert og avpasse fart og kjøremåte etter ferdighet, terreng, føreforhold og trafikk
 3. VIKELIKT
 Kommer du bakfra (ovenfra), har du ansvaret for å unngå kollisjon.
 4. FORBIKJØRING/ UTFORKJØRING
 Det er forbudt å kjøre rett utfor unntatt under organisert trening. Kjører du forbi en annen skiløper/ snowboarder, må du gi vedkommende tilstrekkelig plass for så vel kontrollerte som ukontrollerte bevegelser.
 5. STARTE, KJØRE INN I ELLER SVINGE OPPOVER I NEDFARTEN
 Kjører du inn i eller svinger du oppover i en nedfart, må du påse at dette skjer uten fare for deg selv eller andre. Det samme gjelder for kjøring etter stans.
 6. STOPP I NEDFARTEN
 Stopp ikke opp eller sitt på trange eller uoversiktlige steder.»
- (33) Kort oppsummert gir reglene anvisning på at en alpinist må opptre forsvarlig og hensynsfullt, og de gir etter min oppfatning god veiledning ved vurderingen av aktsomheten også i strafferettslig forstand. Sett i sammenheng med de alminnelige prinsippene for aktsomhetsbedømmelsen som jeg har redegjort for, **er jeg av den oppfatning at normen for en forsvarlig opptreden i alpinbakken innebærer at en alpinist må kjøre kontrollert og tilpasse kjøringen til forholdene slik at alpinisten ikke utsetter noen for unødvendig risiko.**
- (34) Normen gir rom for at alpinister med ulikt ferdighetsnivå kan kjøre på forskjellig vis, så lenge dette skjer på en forsvarlig måte. En erfaren alpinist vil eksempelvis etter omstendighetene kunne kjøre

raskere enn en nybegynner, ettersom den erfarne alpinisten vil ha andre forutsetninger for å manøvrere dersom det skulle oppstå en uforutsett situasjon. Samtidig må også en erfaren kjører ta høyde for at terreng, kjøreforhold og andre personer i bakken kan medføre at kjøremønsteret må endres raskt, samt at slag, kuler eller mindre hopp i bakken kan føre til ubalanse eller manglende kontroll under kjøringen. Normen må videre forstås slik at ikke enhver uhensiktsmessig kjøring eller all kjøring i høy fart er å anse som uaktsomt. Den tar også opp i seg at fare- og skadepotensialet i alpint vil variere ut fra omstendighetene.

- (35) Dersom en skikjører har handlet i strid med kravet til forsvarlig opptreden på området, vil personen som hovedregel ha opptrådt uaktsomt.
- (36) Etter straffeloven § 23 er uaktsomheten likevel ikke straffbar dersom gjerningspersonen ikke kan bebreides.
- (37) Ved vurderingen av om det er grunnlag for bebreidelse, er de personlige forutsetningene avgjørende. Det skal tas utgangspunkt i gjerningspersonens egen oppfatning av de faktiske forholdene, men dersom oppfatningen av disse forholdene skyldes uaktsomhet, kan det likevel statueres ansvar, jf. straffeloven § 25.
- (38) Vektleggingen av de personlige forutsetningene innebærer at det skal tas hensyn til alder, modenhet og erfaring ved vurderingen av om en alpinist kan bebreides. Det forutsettes likevel at alpinisten har innrettet seg ut fra sine ferdigheter. Dersom alpinisten ikke kan klandres for det som objektivt sett er en uforsvarlig adferd, eller det foreligger subjektive forhold som unnskylder vedkommende, kan dette innebære at «straff ikke er på sin plass», jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 427.
- (39) I de tilfellene hvor alpinisten er under 18 år, må det legges særskilt vekt på at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 3. Slik straffeloven § 23 er utformet, gir den etter mitt syn rom for den fleksibiliteten som er nødvendig for å ivareta disse forpliktelsene, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 54.
- (40) Også ved bedømmelsen av om en person kan klandres, skal det ses hen til interessene som er krenket, alvorligheten av forholdet og om handlingen er «av en slik art at den regelmessig utføres som ledd i de flestes private livsutfoldelse», jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 427. I dette ligger det at det skal foretas en helhetsvurdering.
- (41) Lagmannsrettens flertall har ved sin aktsomhetsvurdering drøftet disse momentene. Jeg går derfor over til spørsmålet om flertallet har vurdert terskelen for uaktsomhet riktig ved bedømmelsen av kjøringen til A.
- (42) Det fremgår av det faktum som lagmannsretten har bygget på, at kjøringen fant sted i en «blå», dvs. lett, løype. Det var fint vær, godt preparert og mye folk i bakken. Retten la til grunn at A selv mente farten han holdt var håndterbar, og at årsaken til at han ikke bremsset ved hengkanten var at han mente egne skiferdigheter tilsa at han kunne svinge unna hindringer. Lagmannsretten utelukket ikke at A ufrivillig hadde «lettet» over en kul før han traff B, men det fikk ikke betydning for flertallets konklusjon. Flertallet var ikke enig med A i at det var uventet at noen befant seg i et heng, og de var uenige i at han ikke kunne handlet annerledes, tross hans forklaring om at han kjører på samme måte i dag. Lagmannsretten delte heller ikke hans syn på at vitnene, som mente han holdt uforsvarlig høy hastighet, ikke hadde tilstrekkelig kunnskap til å vurdere farten.
- (43) To av vitnene som forklarte seg, var henholdsvis fagkoordinatoren for alpint ved idrettslinjen på skolen og en ekstern erfaren skiinstruktør. Lagmannsrettens flertall la stor vekt på deres forklaringer, og jeg finner derfor grunn til å gjengi deler av disse her.
- «Vitnet D ... sto ca. 2/3 nede i bakken, på oversiden av hengt, og holdt på å evaluere elever ... Han så først to som kjørte ned bakken, i det han mener er altfor høy fart. Etter en stund kommer de samme kjørende igjen. Han tipper da farten til 80-100 km/timen. Han mener det var drøy kjøring og at det ikke var mulig å kontrollere hvis noe skulle skje ... Han har sett folk kjøre over hengkanten slik under trening, men da har bakken vært stengt for andre ... Etter at de to hadde kjørt så han de ikke i slutten av bakken, og begynte da å lure på om det hadde skjedd noe ...
- Vitnet Karsten Hagen forklarte at han jobber noe som skiinstruktør. Han forklarer at han er godt kjent i bakken, og har stått på ski siden han kunne gå. Denne dagen hadde han en elev i bakken. Det var mye folk i bakken, og mye dansker som ikke alle har så stor ferdighet. Han mener det var tre-fire ganger så mye folk i bakken i forhold til en vanlig onsdag. Han sto 60-80 meter ovenfor hengkanten, men til venstre i traseen. Det kom så to personer på ski i stor hastighet i retning mot en hengkant. Han mener det var ekstrem høy fart. De passerte ham på ca. 40 meters avstand. De forsvant og hans skjønte at det var skjedd noe. De kjørte i altfor stor hastighet til å være ut i en blindsoner som hengkanten er. Han så ikke at de letta, men regner med at de må ha gjort det pga. hastigheten. De satt i mer eller mindre hockey-stil, lent framover og med bøyde knær. De kjørte rett fram uten svinger, for å få fart. Skal en kjøre slik må en ha folk som sjekker at løypa er klar. Han mener de kan ha kjørt i 60-70 km/timen ... Etter at de hadde passert ham, og han ikke så dem mer fryktet han at noe hadde skjedd. Han ba derfor eleven han underviste om å stå der han sto og kjørte frem til hengkanten for å se.»
- (44) Vitneforklaringene samsvarer langt på vei med rapporten fra den rettsoppnevnte sakkyndige i saken, tidligere alpinist og skilærer Torger Leidal, som konkluderte med at hastigheten måtte ha vært høy og at stedet var uoversiktlig. Han mente kjøringen innebar brudd på alpinvettreglene nr. 1 til 4.

- (45) Ved avgjørelsen av om A har opptrådt uaktsomt, skal det foretas en helhetsvurdering hvor blant annet fart, sikt og handlingsalternativer står sentralt. Lagmannsretten tok ikke stilling til hvor høy farten var, men la til grunn at den var betydelig, og at tiltalte derfor uforvarende fikk et svev som gjorde at han ikke klarte å svinge unna B. Basert på den åpenbart høye farten i et uoversiktlig parti, samt tiltaltes kjøremønster, mente flertallet at kjøringen var uaktsom.
- (46) Ut fra det faktum som er lagt til grunn av flertallet, er jeg enig i at A utvilsomt holdt for høy fart over henget. Det er illustrerende at en skiinstruktør som observerte ham, mente hastigheten inn i henget var så drøy at han umiddelbart kjørte ned til hengkanten for å se hvordan det hadde gått.
- (47) Jeg bemerker at henget innebar at terrenget skrånet så bratt at A ikke hadde oversikt over situasjonen nedover i bakken eller hvor andre skikjørere befant seg. Allerede dette tilsier at han skulle ha redusert farten betydelig, og han hadde også mulighet til dette. Det forelå derfor et handlingsalternativ, slik flertallet i lagmannsretten har lagt til grunn.
- (48) Det er ikke uvanlig at man ved hengkanten risikerer slag, kuler eller hopp. Ved stor fart kan det medføre at man mister kontakten med bakken, og om det skjer kan det ikke karakteriseres som ekstraordinært. Jeg tilføyer at med en forsvarlig fart ville ikke A fått et tilsvarende, uforvarende hopp.
- (49) Etter en samlet vurdering er jeg enig med lagmannsrettens flertall i at A har opptrådt uforsvarlig ved den aktuelle kjøringen.
- (50) Spørsmålet er da om han, ut fra sine forutsetninger, kan bebreides for dette.
- (51) Det kan ikke alltid kreves at ungdom i samme grad som voksne, overskuer konsekvensene av sine handlinger. A var imidlertid 17 ½ år gammel og følgelig nær myndighetsalder. Han var videre en erfaren skikjører. I likhet med lagmannsrettens flertall kan jeg derfor ikke se at alderen eller andre personlige forhold er til hinder for at han kan klandres for kjøringen.
- (52) A har anført at det aktuelle henget burde vært merket med «sakte fart». Det er jeg uenig i. Ut fra lagmannsrettens faktumbeskrivelse og de fremlagte bildene fra stedet, er det ikke noe spesielt ved løypa som tilsier at det var påkrevet med merking av dette henget.
- (53) Den sakkyndige la til grunn at Bs plassering, som følge av skiinstruktørens beskjeder, var i strid med alpinvetregel nr. 6. Jeg kan ikke slutte meg til den vurderingen, fordi årsaken til at hun hadde stanset i henget var at venninnen hadde falt. Det er verken unormalt eller uaktsomt å stanse når noen i følget faller, og under enhver omstendighet må alle skikjørere være forberedt på at noen kan ha falt lenger ned i bakken. Jeg finner det derfor klart at B ikke på noe vis kan lastes for at hun befant seg i henget, eller at det kan få betydning for uaktsomhetsvurderingen.
- (54) Etter mitt syn er A å bebreide for at han klart har fraveket det som er forsvarlig opptreden ved alpinkjøring. Verken Grunnloven § 104 eller barnekonvensjonen artikkel 3 om barnets beste leder til en annen konklusjon.
- (55) Det er ikke tvilsomt eller bestridt at B ble påført betydelig skade, jf. straffeloven § 11. Videre er det klart at dersom det foreligger straffbar uaktsomhet, omfatter uaktsomheten den betydelige skadefølgen. Jeg nøyer meg derfor med å konstatere at også disse vilkårene er oppfylt.
- (56) Etter mitt syn har lagmannsrettens flertall lagt til grunn en riktig aktsomhetsnorm når de konkluderte med at A ved skikjøringen har overtrådt straffeloven § 280. Anken over lovanvendelsen ved avgjørelsen av straffekravet fører derfor ikke frem.
- (57) Jeg går så over på spørsmålet om vilkårene for å idømme oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven er til stede.
- (58) Skadeserstatningsloven § 1-1 lyder slik:
«Barn og ungdom under 18 år plikter å erstatte skade som de volder forsettlig eller uaktsomt, for så vidt det finnes rimelig under hensyn til alder, utvikling, utvist adferd, økonomisk evne og forholdene ellers.»
- (59) Bestemmelsen regulerer både ansvarsgrunnlaget og omfanget av erstatningsansvaret som barn og ungdom kan ilegges. I HR-2018-1014-A slo Høyesterett fast i avsnitt 44 at § 1-1 også omfatter oppreisningserstatning, og at et slikt ansvar i alle fall kan pålegges barn over den kriminelle lavalder. Videre ble det fastslått at bestemmelsen er utformet slik at den gir rom for den fleksibiliteten som er nødvendig for å ivareta forpliktelsene overfor barn etter Grunnloven og barnekonvensjonen, se avsnitt 54.
- (60) For å ilegge erstatning etter § 1-1 må skaden være voldt forsettlig eller uaktsomt. For oppreisning, som denne saken gjelder, må uaktsomheten være grov, jf. skadeserstatningsloven § 3-5.
- (61) Av § 3-5 første ledd fremgår det at «[d]en som forsettlig eller grovt aktløst» har voldt skade på en person kan pålegges å betale oppreisning for «den voldt tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art.»
- (62) Det følger av langvarig rettspraksis, senest HR-2018-1658-A avsnitt 24, at grov uaktsomhet etter § 3-5 foreligger der den erstatningspliktiges handlemåte representerer et «markert avvik fra vanlig forsvarlig

handlemåte».

- (63) Etter min oppfatning foreligger det et slikt markert avvik i saken, og kjøringen fremstår som sterkt klanderverdig. Jeg viser her til beskrivelsen av handlingen foran i dommen. Når A ikke bremsset ned, men i stedet kjørte i svært høy hastighet over hengkanten til tross for at han ikke hadde oversikt over situasjonen, representerer dette et markert brudd på alpinvettreglene og på hva som er forsvarlig opptreden i alpinbakken. Jeg bemerker at to vitner, som var erfarne alpinister, umiddelbart reagerte på adferden.
- (64) Handlingen medførte en særlig høy fare for skade, og resultatet ble da også omfattende og varige skader på fornærmede. Det er ikke et vilkår for å tilkjenne oppreisning at skadefølgene omfattes av den grove uaktsomheten, men tilstrekkelig at disse er påregnelige, jf. HR-2018-2427-A avsnitt 40. Det er ikke omtvistet at vilkåret er oppfylt dersom det foreligger grov uaktsomhet. Jeg går derfor ikke nærmere inn på dette.
- (65) Selv om barn som utgangspunkt har et mindre realistisk forhold til risiko og en svakere forståelse av mulige konsekvenser av en handling, mener jeg det ikke foreligger en slik ungdommelig ubetenksomhet som innebærer at oppreisningserstatning ikke bør tilkjennes. Jeg peker her på at A er en erfaren skiløper som på ulykkesdagen nærmet seg myndighetsalder.

- (66) Heller ikke anken over oppreisningserstatningen kan etter dette føre frem, og jeg stemmer for denne

DOM:

Anken forkastes.

- (67) Dommer **Normann**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (68) Dommer **Falch**: Likeså.
- (69) Kst. dommer **Lindsetmo**: Likeså.
- (70) Dommer **Indreberg**: Likeså.
- (71) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

DOM:

Anken forkastes.

¹ Tilføyd av Lovdata.